



Eiropas Savienības  
Padome

Briselē, 2018. gada 24. maijā  
(OR. en)

9246/18

---

---

**Starpiestāžu lieta:**  
**2018/0127 (NLE)**

---

---

**EDUC 201**  
**JEUN 66**  
**SOC 299**

### **PRIEKŠLIKUMS**

---

Sūtītājs:	Direktors <i>Jordi AYET PUIGARNAU</i> kungs, Eiropas Komisijas ģenerālsekretāra vārdā
Saņemšanas datums:	2018. gada 22. maijs
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretārs <i>Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN</i> kungs
K-jas dok. Nr.:	COM(2018) 271 final
Temats:	Priekšlikums - PADOMES IETEIKUMS par kvalitatīvām agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes sistēmām

---

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2018) 271 *final*.

---

Pielikumā: COM(2018) 271 *final*



Briseļē, 22.5.2018  
COM(2018) 271 final

2018/0127 (NLE)

Priekšlikums

**PADOMES IETEIKUMS**

**par kvalitatīvām agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes sistēmām**

{SWD(2018) 173 final}

## PASKAIDROJUMA RAKSTS

### 1. PRIEKŠLIKUMA KONTEKSTS

#### • Priekšlikuma pamatojums un mērķi

Agrīnajai bērņībai<sup>1</sup> cilvēka dzīvē ir visbūtiskākā nozīme pamatprasmju un mācību paradumu attīstībā, kas ievērojami ietekmē turpmāko izglītību un nodarbinātības izredzes, kā arī sasniegumus citās interešu jomās un apmierinātību ar dzīvi plašākā nozīmē.

Eiropas sociālo tiesību pīlārs<sup>2</sup> paredz, ka bērņiem jābūt tiesībām uz kvalitatīvu agrīno pirmsskolas izglītību un aprūpi par pieņemamu cenu. Turpinot tajā norādīts, ka bērņiem no sociāli nelabvēlīgas vides ir tiesības uz īpašiem pasākumiem vienlīdzīgu iespēju uzlabošanai.

Komisijas paziņojumā par Eiropas identitātes stiprināšanu ar izglītību un kultūru<sup>3</sup> ir pausts redzējums par Eiropas izglītības telpu, kurā robežas nebūtu šķērslis kvalitātvai, iekļaujošai izglītībai, apmācībai un pētniecībai un iedzīvotāji varētu gūt labumu no Savienības bagātīgā piedāvājuma izglītības jomā. Kvalitatīva agrīnā pirmsskolas izglītība un aprūpe<sup>4</sup> ir daļa no šā redzējuma, jo tā veido pamatu turpmākajām mācībām<sup>5</sup> un identitātes un pilsonības izveidei.

Kvalitatīviem pakalpojumiem ir izšķiroša nozīme izglītības rezultātu uzlabošanā, tajā skaitā sociālo prasmju attīstīšanā. Pētījumā konstatēts, ka dalība kvalitatīvā agrīnā pirmsskolas izglītībā un aprūpē nodrošina pamatprasmju labāku apguvi un tā ir spēcīgs līdzeklis, lai novērstu mācību priekšlaicīgu pārtraukšanu<sup>6</sup>. PISA, ESAO Starptautiskā skolēnu izvērtēšanas programma, arī parāda, ka tiem skolēniem, kas bija apmeklējuši agrīnās pirmsskolas izglītības iestādes ilgāk nekā vienu gadu, sasniedzot 15 gadu vecumu, bija labāki rezultāti matemātikā. Skolēniem, kuri nebija apmeklējuši agrīnās pirmsskolas izglītības iestādes, zemu mācību rezultātu varbūtība bija trīs reizes lielāka nekā tiem skolēniem, kuri bija tās apmeklējuši ilgāk nekā vienu gadu<sup>7</sup>.

Iekļaujoša agrīnā pirmsskolas izglītība un aprūpe būtiski sekmē nevienlīdzības un sociālās atstumtības novēršanu. Kvalitatīvas agrīnās izglītības trūkuma rezultātā starp bērņiem, kuri dzīvo atšķirīgos sociāli ekonomiskos apstākļos, agrīnā bērņībā parādās attīstības un kompetenču atšķirības<sup>8</sup>, tādējādi pastiprinot nelabvēlīgas situācijas ciklisko turpināšanos no

<sup>1</sup> “Agrīnā bērņība” šā ieteikuma kontekstā attiecas uz pirmajiem sešiem dzīves gadiem.

<sup>2</sup> Eiropas Savienības Padome (2017. gads), Iestāžu kopīgā proklamācija, ar ko apstiprina Eiropas sociālo tiesību pīlāru <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13129-2017-INIT/lv/pdf>.

<sup>3</sup> Komisijas 2017. gada paziņojums “Eiropas identitātes stiprināšana ar izglītību un kultūru — Eiropas Komisijas ieguldījums vadītāju 2017. gada 17. novembra sanāksmē Gēteborgā, [COM\(2017\) 673 final](#).

<sup>4</sup> Agrīnā pirmsskolas izglītība un aprūpe attiecas uz jebkādu reglamentētu kārtību, kas nodrošina izglītību un aprūpi bērņiem no dzimšanas līdz obligātās pamatizglītības uzsākšanas vecumam, neatkarīgi no iestādes veida, finansējuma, darba laika vai programmas satura, un tajā ietilpst dienas aprūpe aprūpes centrā un ģimenē; privāta un publiska finansējuma nodrošināšana; pirmsskolas un agrīnās pirmsskolas izglītības nodrošināšana.

<sup>5</sup> Stringher, C. (2016. gads), Novērtējums par “mācīšanos mācīties” agrīnā bērņībā: Itālijas sistēma. *Italian Journal of Sociology of Education*, 2016. gada janvāris.

<sup>6</sup> Eiropas Komisijas 2014. gada pētījums par agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes efektīvu izmantošanu priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas novēršanā, <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/7548dd37-c626-4e2d-bd70-625edf707adc/language-en>.

<sup>7</sup> ESAO (2016. gads), *Low-performing students: why they fall behind and how to help them succeed* (Nesekmīgi skolēni: kāpēc viņi atpaliek un kā viņiem palīdzēt gūt sekmes) <https://www.mecd.gob.es/dctm/inee/internacional/low-performers-ebook-final.pdf?documentId=0901e72b82011e68>.

<sup>8</sup> Jaunākajos pētījumos ir dati par iespējamām atšķirībām jau 12 mēnešu vecumā: Hurt H. un Betancourt M. (2017. gads), *Turning 1 Year of Age in a Low Socioeconomic Environment: A Portrait of*

paaudzes uz paaudzi. Agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes pieredze dod iespēju novērst un mazināt migrantu bērnu un bērnu no nelabvēlīgām romu kopienām nelabvēlīgo situāciju. Pētījuma rezultāti liecina, ka starp migrantu bērniem, kas dzīvo salīdzināmos sociāli ekonomiskos apstākļos, labāki rezultāti lasīšanā bija tiem bērniem, kuri savā mītnes valstī apmeklēja agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes iestādes<sup>9</sup>. Turklāt kvalitatīvas agrīnās izglītības un aprūpes pakalpojumi pozitīvi ietekmē vecāku līdzdalību darba tirgū un sniedz nepārprotamus ieguvumus dzimumu līdztiesības uzlabošanā.

Šā Padomes ieteikuma priekšlikuma mērķis ir atbalstīt dalībvalstu centienus uzlabot piekļuvi agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes sistēmām un šo sistēmu kvalitāti, vienlaikus atzīstot, ka šajā jomā galvenokārt atbildīgas ir dalībvalstis. Tā nolūks ir izveidot Eiropā kopīgu izpratni par to, ko nozīmē kvalitātes jēdziens agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes jomā. Tas ietver rīkus un politikas piemērus, kā sniegt atbalstu dalībvalstīm to centienos nodrošināt augstas kvalitātes iekļaujošas sistēmas un pakalpojumus. Nesen veiktā politikas pārskatā<sup>10</sup> ir konstatēts, ka valstīs, kuras īsteno stratēģisku pieeju kvalitātei, salīdzinājumā ar pārējām valstīm ir vērojama straujāka virzība uz agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes nodrošināšanas attīstību un uzlabošanu. Tomēr tikai dažās dalībvalstīs ir ieviesta kvalitātes sistēma vai līdzvērtīgs politikas dokuments ar mērķi reglamentēt šo pakalpojumu nodrošināšanu. Tādēļ šajā priekšlikumā ir sniegti agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes kvalitātes sistēmas būtiskie elementi, kas var iedvesmot dalībvalstis to stratēģiskajā domāšanā par šiem pakalpojumiem.

Lielākajā daļā ES valstu ne kvalitāte, ne vietu skaits neatbilst gaidītajam. Pašlaik ES ir vairāk nekā 32 miljoni bērnu, kas jaunāki par obligātās izglītības vecumu, bet tikai apmēram 15 miljoni bērnu apmeklē agrīnās izglītības un aprūpes iestādes<sup>11</sup>. Lai gan vecāku izvēles ziņā ir tas, vai izmantot pakalpojumus vai nē, pieprasījums pēc vietām visā Eiropā pārsniedz piedāvājumu.

Saskaņā ar Eiropas kritēriju, kas noteikts saistībā ar stratēģisko sistēmu Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā<sup>12</sup>, ir paredzēts, ka vismaz 95 % bērnu no 4 gadiem līdz obligātās pamatzglītības uzsākšanas vecumam būtu jāpiedalās agrīnā pirmsskolas izglītībā. Šis kritērijs ir gandrīz sasniegts<sup>13</sup>. Mērķis, kas tika atbalstīts 2002. gada Eiropadomes sanāksmē Barselonā (lai uzlabotu sieviešu līdzdalību darba tirgū), paredz, ka 33 % bērnu, kas ir jaunāki par 3 gadiem, un 90 % bērnu no trīs gadiem līdz obligātajam skolas vecumam būtu jānodrošina

---

*Disadvantage, Journal of Developmental & Behavioral Pediatrics*: 38. sējums, 7. jautājums, 493.–500. lpp.

<sup>9</sup> ESAO un Eiropas Savienība (2015. gads), *Indicators of Immigrant Integration 2015, Settling In*, <http://www.oecd.org/els/mig/Indicators-of-Immigrant-Integration-2015.pdf>.

<sup>10</sup> Lazzari A. et al. (2017. gads), Pašreizējā situācija attiecībā uz valstu agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes kvalitātes sistēmām vai līdzvērtīgiem stratēģiskiem politikas dokumentiem, kas piemērojami agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes kvalitātei ES dalībvalstīs, *NESET II* ziņojums, <http://nesetweb.eu/en/library/the-current-state-of-national-ecec-quality-frameworks-or-equivalent-strategic-policy-documents-governing-ecec-quality-in-eu-member-states/>.

<sup>11</sup> Eiropas Politiskās stratēģijas centrs (2017. gads), “Izglītības — kādu mēs to zinām — pārveidošanas 10 tendences” (*10 Trends Transforming the Education as We Know It*). [https://ec.europa.eu/epsc/publications/other-publications/10-trends-transforming-education-we-know-it\\_en](https://ec.europa.eu/epsc/publications/other-publications/10-trends-transforming-education-we-know-it_en).

<sup>12</sup> Eiropas Komisija/EUROSTAT, Jūsu piekļuve Eiropas statistikas datiem, Eiropas kritēriji, <http://ec.europa.eu/eurostat/web/education-and-training/eu-benchmarks>.

<sup>13</sup> Saskaņā ar jaunāko Eiropas Izglītības un apmācības pārskatu, kas veikts 2017. gadā, 94,8 % bērnu no četriem gadiem līdz *ISCED 1* līmeņa izglītības uzsākšanas vecumam piedalās izglītībā, [http://ec.europa.eu/education/sites/education/files/monitor2017\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/education/sites/education/files/monitor2017_en.pdf).

piekļuve šiem pakalpojumiem. Šo mērķu novērtējums tiek sniegts vienlaikus ar šo priekšlikumu<sup>14</sup>.

Nodrošinājuma kvalitāte bieži vien ir nepietiekama, un kvalitātes atšķirības ir vērojamas valstu iekšienē un starpvalstu līmenī, privātu un publisku struktūru starpā, starp pilsētvidi un lauku vai attālinātām teritorijām, kā arī starp vecuma grupām (0–3 un 3–6 gadi)<sup>15</sup>.

Tas, ka trūkst pieejamu vietu par pieņemamām cenām un pakalpojumiem ir zema kvalitāte, izraisa tālejošas sekas<sup>16</sup>. Ierobežota piekļuve kvalitatīviem pakalpojumiem un/vai to nepietiekama pieejamība dārdzības dēļ ir īpaša problēma bērniem, kuri jau dzīves sākumā ir nelabvēlīgā situācijā vairāku faktoru, piemēram, nabadzības, invaliditātes dēļ vai savas romu izcelsmes vai citas migrantu izcelsmes diskriminācijas dēļ. Mūsdienu Eiropā nabadzībā vai sociālā atstumtībā augošiem bērniem salīdzinājumā ar labākā stāvoklī esošiem vienaudžiem joprojām parasti ir mazākas iespējas būt sekmīgiem skolā, slīktākas izredzes uz labu veselību un mazāka varbūtība, ka viņi turpmākajā dzīvē pilnībā īstenos savu potenciālu<sup>17</sup>.

- **Atbilstība spēkā esošajiem noteikumiem šajā politikas jomā**

Tas, ka jāuzlabo piekļuve agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes pakalpojumiem un šo pakalpojumu kvalitāte, tika arī stingri uzsvērts Komisijas paziņojumā par skolu attīstību un izcilu mācīšanu<sup>18</sup> un ar to saistītajos Padomes secinājumos par skolu attīstību un izcilu mācīšanu<sup>19</sup>.

Komisijas ieteikumā “Ieguldījums bērnos: nabadzības apburtā loka pārraušana”<sup>20</sup> tika uzsvērts, ka ir būtiski nodrošināt piekļuvi kvalitatīvai, iekļaujošai agrīnai pirmsskolas izglītībai un aprūpei; nodrošināt agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes pakalpojumu pieejamību cenas ziņā un pielāgot šo pakalpojumu nodrošināšanu ģimeņu vajadzībām, jo īpaši ņemot vērā nelabvēlīgā situācijā esošo bērnu vajadzības.

Komisija 2018. gada janvārī pieņēma priekšlikumu Padomes ieteikumam par galvenajām kompetencēm mūžizglītībā,<sup>21</sup> kas attiecas uz agrīno pirmsskolas izglītību un aprūpi un to, cik būtiski ir atbalstīt kompetenču attīstību izglītībā agrīnā bērnībā, koncentrējot uzmanību uz sociālemocionālām kompetencēm.

<sup>14</sup> Komisijas Ziņojums par mazu bērnu aprūpes pakalpojumu attīstību, lai palielinātu sieviešu līdzdalību darba tirgū, līdzsvarotu darba un privāto dzīvi strādājošiem vecākiem un panāktu ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi Eiropā (“Barselonas mērķi”), COM(2018) 273 final; <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2018/LV/COM-2018-273-F1-LV-MAIN-PART-1.PDF>.

<sup>15</sup> Lazzari A.; Vandenbroeck M. (2013. gads), *Accessibility of ECEC for children from ethnic minority and low-income families* [https://www.researchgate.net/publication/236347188\\_Accessibility\\_of\\_Early\\_Childhood\\_Education\\_and\\_Care\\_ECEC\\_for\\_children\\_from\\_ethnic\\_minority\\_and\\_low-income\\_families](https://www.researchgate.net/publication/236347188_Accessibility_of_Early_Childhood_Education_and_Care_ECEC_for_children_from_ethnic_minority_and_low-income_families); Komisijas 2017. gada dienestu darba dokuments par 2013. gada ieteikuma “Ieguldījums bērnos: nabadzības apburtā loka pārraušana” novērtējumu, COM (2017) 258.

<sup>16</sup> Vandenbroeck M. un citi (2018. gads), “Agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes ieguvumi un nosacījumi to saņemšanai”, *EENEE* ziņojums, <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/14194adc-fc04-11e7-b8f5-01aa75ed71a1/language-en>; skatīt arī Eiropas Komisijas 2016. gada publikāciju “Nodarbinātība un sociālās norises Eiropā 2015. gadā”.

<sup>17</sup> Komisijas 2013. gada Ieteikums “Ieguldījums bērnos: nabadzības apburtā loka pārraušana” (2013/112/ES) OV L 59, 2.3.2013.

<sup>18</sup> Komisijas 2017. gada paziņojums “Skolu attīstība un izcila mācīšana — lielisks pamats dzīvei”, COM(2017)248.

<sup>19</sup> Padomes secinājumi par skolu attīstību un izcilu mācīšanu, 2017/C 421/03.

<sup>20</sup> Komisijas 2013. gada 20. februāra Ieteikums “Ieguldījums bērnos: nabadzības apburtā loka pārraušana” (2013/112/ES) OV L 59, 2.3.2013.

<sup>21</sup> Eiropas Komisijas 2018. gada priekšlikums Padomes ieteikumam par galvenajām kompetencēm mūžizglītībā, COM(2018)24.

Komisija arī pieņēma priekšlikumu Padomes ieteikumam par kopīgu vērtību, iekļaujošas izglītības un Eiropas dimensijas mācībās veicināšanu<sup>22</sup>. Šajā priekšlikumā ir uzsvērts tas, cik nozīmīga ir iekļaujošas izglītības nodrošināšana visiem izglītojamajiem, sākot no agrīna vecuma.

- **Saskaņotība ar citām Savienības politikas jomām**

Šis priekšlikums ir cieši saistīts ar Eiropas sociālo tiesību pīlāru<sup>23</sup>, kas saskaņā ar tā 11. principu paredz bērniem tiesības uz kvalitatīvu agrīno pirmsskolas izglītību un aprūpi par pieņemamu cenu.

Pieejamība, piekļuve un pieņemamas cenas attiecībā uz kvalitatīvām bērnu aprūpes iestādēm ir arī galvenie faktori, kas ļauj vecākiem piedalīties darba tirgū. Eiropas Komisijas publicētajā ziņojumā par Eiropadomes 2002. gada Barselonas sanāksmē pieņemtajiem mērķiem ir izvērtēti dalībvalstu panāktie uzlabojumi<sup>24</sup>.

Paziņojumā par darba un privātās dzīves līdzsvaru<sup>25</sup> ir atzīta vajadzība visā Eiropā nodrošināt kvalitatīvus oficiālus aprūpes pakalpojumus, lai novērstu šķēršļus nodarbinātības jomā, jo īpaši sievietes vidū. Šis jautājums spēj sekmēt sievietes līdzdalības palielināšanu darba tirgū un virzību uz vienlīdzīgu ekonomisko neatkarību sievietēm un vīriešiem — prioritāti, kas izklāstīta Komisijas dokumentā “Stratēģiskā iesaistīšanās dzimumu līdztiesības jautājumu risināšanā no 2016. līdz 2019. gadam”<sup>26</sup>. Tādējādi minētā iniciatīva sekmē Līgumā noteiktos mērķus<sup>27</sup> par vīriešu un sievietes vienlīdzību attiecībā uz iespējām darba tirgū un augsta nodarbinātības līmeņa veicināšanu visā Savienībā.

ES programmā attiecībā uz romu integrācijas valsts stratēģijām<sup>28</sup> un Padomes 2013. gada ieteikumā par efektīviem romu integrācijas pasākumiem dalībvalstīs<sup>29</sup> dalībvalstis ir aicinātas uzlabot piekļuves agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes pakalpojumiem un šo pakalpojumu kvalitāti, tostarp ar mērķtiecīgu atbalstu romu bērniem.

Rīcības plānā trešo valstu valstspiederīgo integrācijai<sup>30</sup> un paziņojumā par bērnu migrantu aizsardzību<sup>31</sup> ir atzīts, ka agrīnai pirmsskolas izglītībai un aprūpei ir izšķiroša nozīme trešo valstu ģimeņu un bērnu integrācijā. Šī iniciatīva sekmē to, ka tiek likvidēti šķēršļi trešo valstu valstspiederīgo meiteņu un zēnu dalībai agrīnā pirmsskolas izglītībā, ka visiem bērniem tiek nodrošinātas iespējas pilnībā īstenot savu potenciālu un ka tiek atbalstīta migrantu bērnu integrācija.

<sup>22</sup> Eiropas Komisijas 2018. gada priekšlikums Padomes ieteikumam par kopīgu vērtību, iekļaujošas izglītības un Eiropas dimensijas mācībās veicināšanu. [COM\(2018\)23 final](#).

<sup>23</sup> Eiropas Savienības Padome (2017. gads), Iestāžu kopīgā proklamācija, ar ko apstiprina Eiropas sociālo tiesību pīlāru, <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13129-2017-INIT/lv/pdf>.

<sup>24</sup> Komisijas Ziņojums par mazu bērnu aprūpes pakalpojumu attīstību, lai palielinātu sievietes līdzdalību darba tirgū, līdzsvarotu darba un privāto dzīvi strādājošiem vecākiem un panāktu ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi Eiropā (“Barselonas mērķi”), COM(2018) 273 final; <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2018/LV/COM-2018-273-F1-LV-MAIN-PART-1.PDF>.

<sup>25</sup> Komisijas 2017. gada paziņojums “Iniciatīva strādājošo vecāku un aprūpētāju darba un privātās dzīves līdzsvara atbalstam”, [COM\(2017\) 252 final](#).

<sup>26</sup> Eiropas Komisija (2015. gads), Stratēģiskā iesaiste dzimumu līdztiesības jomā 2016.–2019. gadam, [https://ec.europa.eu/anti-trafficking/eu-policy/strategic-engagement-gender-equality-2016-2019\\_en](https://ec.europa.eu/anti-trafficking/eu-policy/strategic-engagement-gender-equality-2016-2019_en)

<sup>27</sup> Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 153. pants.

<sup>28</sup> Komisijas 2011. gada paziņojums par ES programmu attiecībā uz romu integrācijas valsts stratēģijām, [COM\(2011\)173](#).

<sup>29</sup> Padomes (EPSCO) 2013. gada 9. decembra Ieteikums par efektīviem romu integrācijas pasākumiem dalībvalstīs, [https://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms\\_data/docs/pressdata/en/lsa/139979.pdf](https://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/lsa/139979.pdf).

<sup>30</sup> Komisijas 2016. gada paziņojums “Rīcības plāns trešo valstu valstspiederīgo integrācijai”, [COM\(2016\) 377 final](#).

<sup>31</sup> Komisijas 2017. gada paziņojums “Bērnu migrantu aizsardzība”, [COM\(2017\) 211 final](#).

Eiropas pusgada process ir izvirzījis priekšplānā jautājumu par agrīno pirmsskolas izglītību un aprūpi, un vairākas dalībvalstis ir saņēmušas konkrētai valstij adresētus ieteikumus par bērnu aprūpi un iekļaujošu izglītību. Nodarbinātības pamatnostādnēs ir uzsvērts tas, cik nozīmīga ir piekļuve kvalitatīvai agrīnai pirmsskolas izglītībai un aprūpei par pieņemamu cenu. Gada izaugsmes pētījumā par 2018. gadu ir norādīta šīs izglītības un aprūpes nozīmība attiecībā uz vienlīdzīgu iespēju, sociālās iekļaušanas un darba un privātās dzīves līdzsvara politikas virzieniem. 2018. gada Kopējā nodarbinātības ziņojumā ir arī minēti dalībvalstu uzlabojumi šajā jomā, proti, tas, ka, izmantojot Eiropas sociālo tiesību pīlāra sociālo rezultātu pārskatu<sup>32</sup>, tiek jo īpaši uzraudzīta to bērnu piekļuve agrīnai pirmsskolas izglītībai un aprūpei, kas jaunāki par trīs gadiem. Būtu jāveicina darba un ģimenes dzīves saskaņošana, jo īpaši, nodrošinot piekļuvi ilgtermiņa aprūpei un kvalitatīvai agrīnai pirmsskolas izglītībai un aprūpei par pieņemamu cenu.

Visbeidzot, attiecībā uz atbalstu ieguldījumiem infrastruktūrā un pakalpojumos, kas būtu pieejami, cenas ziņā pieņemami un kvalitatīvi, būtiska nozīme ir arī ES strukturālajiem un investīciju fondiem.

## 2. JURIDISKAIS PAMATS, SUBSIDIARITĀTE UN PROPORCIONALITĀTE

### • Juridiskais pamats

Šī iniciatīva ir saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 165. pantu. Līguma par Eiropas Savienības darbību 165. panta 1. punktā ir noteikts, ka “veicinot dalībvalstu sadarbību un vajadzības gadījumā atbalstot un papildinot to rīcību, Savienība sekmē pilnvērtīgas izglītības attīstību, pilnīgi respektējot dalībvalstu atbildību par mācību saturu un izglītības sistēmu organizāciju”.

Šajā iniciatīvā nav ierosināta ES regulatīvo pilnvaru paplašināšana vai saistoši pienākumi dalībvalstīm. Dalībvalstis, ņemot vērā katras valsts apstākļus, lems par šā Padomes ieteikuma vislabāko izmantošanas veidu.

### • Subsidiaritāte (neekskluzīvas kompetences gadījumā)

Komisija rīkojas, lai arī turpmāk mudinātu dalībvalstis sadarboties agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes jomā<sup>33</sup>, pamatojoties uz jau līdz šim sasniegtajiem nozīmīgajiem rezultātiem, ietverot jo īpaši ekspertu 2014. gada priekšlikumu attiecībā uz agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes kvalitātes sistēmu<sup>34</sup>.

ES līmeņa rīcības pievienotā vērtība izpaužas kā šādas ES spējas:

- izmantot zināšanas un zinātību Savienības mērogā un turpināt sadarbību, pamatojoties uz ierosināto kvalitātes sistēmu kā kopēju atsauces rīku;
- sniegt turpmāku atbalstu dalībvalstu centieniem reformēt attiecīgo pakalpojumu nodrošināšanu;
- atbalstīt dalībvalstu centienus, nodrošinot Eiropas rīkus, piemēram, kvalitātes paziņojumu kopumu.

<sup>32</sup> Sociālo rezultātu pārskats. ES dalībvalstu rezultātu uzraudzība saskaņā ar Eiropas sociālo tiesību pīlāru, [https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/social-scoreboard-2018-country-reports\\_en.pdf](https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/social-scoreboard-2018-country-reports_en.pdf)

<sup>33</sup> Padomes un Komisijas 2015. gada kopīgais ziņojums par stratēģiskās sistēmas Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā (ET 2020) īstenošanu, *Jaunas prioritātes Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā*, 2015/C 417/04.

<sup>34</sup> Agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes tematiskā darba grupa (2014. gads), Priekšlikums par agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes kvalitātes sistēmas galvenajiem principiem, [http://ec.europa.eu/assets/eac/education/policy/strategic-framework/archive/documents/ecec-quality-framework\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/assets/eac/education/policy/strategic-framework/archive/documents/ecec-quality-framework_en.pdf).

- **Proporcionalitāte**

Priekšlikumā ir paredzēti ieteikumi saskaņā ar piecām kvalitātes sistēmas dimensijām, ko papildina politikas risinājumu iespējas attiecībā uz galvenajām šīs nozares problēmām. Tas ļaus dalībvalstīm izmantot Padomes ieteikumu saskaņā ar katras dalībvalsts konkrēto kontekstu. Katra dalībvalsts lemj par to, kāda pieeja būtu jāizmanto, lai īstenotu uzlabojumus savās attiecīgajās sistēmās.

- **Juridiskā instrumenta izvēle**

Padomes ieteikums ir atbilstīgs instruments izglītības un apmācības jomā, kurā ES ir atbalsta kompetence, un tas ir instruments, kas bieži ticis izmantots Eiropas rīcībai izglītības un apmācības jomā. Kā juridisks instruments tas norāda uz dalībvalstu apņemšanos īstenot dokumentā izklāstītos pasākumus un nodrošina spēcīgāku politisko pamatu sadarbībai šajā jomā, vienlaikus pilnībā atzīstot dalībvalstu kompetenci izglītības un apmācības jomā.

### 3. **EX POST IZVĒRTĒJUMU, APSPIEŠANĀS AR IEINTERESĒTAJĀM PERSONĀM UN IETEKMES NOVĒRTĒJUMU REZULTĀTI**

- **Ex post izvērtējumi / spēkā esošo tiesību aktu atbilstības pārbaudes**

Nepiemēro.

- **Apspriešanās ar ieinteresētajām personām**

2016. gada decembrī 250 eksperti, politikas veidotāji un speciālisti piedalījās konferencē “Lielisks pamats dzīvei! Pēc iespējas labāka izglītība agrīnajā bērnībā”. Konferences secinājumi<sup>35</sup> tika pienācīgi apsvērti šā priekšlikuma sagatavošanas nolūkā. Turklāt tika ņemti vērā darba un privātās dzīves līdzsvara iniciatīvas<sup>36</sup> un Eiropas sociālo tiesību pīlāra<sup>37</sup> sabiedriskās apspriešanas procesa būtiskie konstatējumi.

Pēc vairākām iepriekšējām apspriedēm attiecībā uz priekšlikumiem par agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes kvalitātes sistēmas pamatprincipiem<sup>38</sup> Komisija 2018. gada 31. janvārī organizēja mērķtiecīgu apspriešanās sanāksmi ar ieinteresēto personu piedalīšanos. Dalībnieku vidū bija daudzu pilsoniskās sabiedrības organizāciju pārstāvji, kā arī dalībvalstu pārstāvji, aptverot organizācijas, kas veic darbību izglītības un mūžizglītības jomā, bērnu aizsardzības un bērnu tiesību organizācijas, vecāku un ģimeņu asociācijas, sociālās nevienlīdzības tīklus, īpašās izglītības un invaliditātes aģentūras un skolotāju arodpapvienības. Ieinteresēto personu sanāksmē tika apstiprināta un atbalstīta vispārējā pieeja un sniegts papildu ieskaits par šajā jomā esošajām problēmām un to iespējamiem risinājumiem.

- Ieinteresētās personas uzsvēra, ka ir jāīsteno sociālā iekļaušana un ka jānosaka īpašas bērnu (vai ģimeņu) grupas, lai nodrošinātu, ka tās netiek atstātas malā. Tās atgādināja par to, cik nozīmīgi ir nodrošināt konsekventu kvalitāti visur, arī

<sup>35</sup> Eiropas Komisija (2016. gads), “Lielisks pamats dzīvei”. Konferences ziņojums, [https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/great-start-life-report\\_en.pdf](https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/great-start-life-report_en.pdf)

<sup>36</sup> Eiropas Komisijas 2017. gada Ziņojums par sabiedrisko apspriešanu attiecībā uz iespējamo rīcību, lai novērstu darba un privātās dzīves līdzsvara problēmas, ar ko saskaras strādājoši vecāki un aprūpētāji, <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1311&langId=en&moreDocuments=yes>.

<sup>37</sup> Eiropas sociālo tiesību pīlāra sabiedriskā apspriešana, <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=lv&catId=699&consultId=22&visib=0&furtherConsult=yes>.

<sup>38</sup> Piemēram: Eiropas Pakalpojumu sniedzēju asociācijas personām ar invaliditāti (2016. gads), *Statement on Early Childhood Intervention* (Paziņojums par agrīnās bērnības intervences pasākumiem), [http://www.easpd.eu/sites/default/files/sites/default/files/Policy/Education/easpd\\_statement\\_on\\_early\\_childhood\\_intervention.pdf](http://www.easpd.eu/sites/default/files/sites/default/files/Policy/Education/easpd_statement_on_early_childhood_intervention.pdf), Eiropas Vecāku asociācija (2015) *The Best Interest of the Young Child: Position Paper on Early Childhood Education and Care Needs and Provisions from the Parents' Perspective*.



lauku teritorijās un koncentrēt uzmanību uz bērnu vajadzībām, un iekļaut vecumam atbilstīgus mērķus un uzdevumus, kā arī likt lielāku uzsvāru uz spēļu izmantošanu mācību procesā.

- Ieinteresētās personas arī uzsvēra, ka ir jāapzinās, ka kvalitātes sistēma nav domāta tikai tam, lai noteiktu minimālos standartus, un ka dalībvalstis būtu jānodrošina nodrošināt augstas kvalitātes pakalpojumus. Turklāt Padomes ieteikumam būtu jāsniedz atbalsts dalībvalsts vai sistēmas līmenī, un tajā būtu jāparedz pietiekama elastība, lai dažādām dalībvalstīm ļautu pārskatīt savu pieeju kvalitātei.

- **Zinātības apkopošana un izmantošana**

Pēdējo divu gadu laikā Komisija sadarbojās ar vadošajiem ekspertiem visā ES, lai noteiktu kvalitātes faktorus<sup>39</sup> un izstrādātu pašnovērtējuma rīkus. Citi būtiski avoti ir sniegti turpmākajā tekstā:

- (1) dati par piekļuvi, līdzdalību un kvalitāti tiks iekļauti, izmantojot Eurydice 2016. gada pamatdatus par bērnu agrīno izglītību un aprūpi un 2017. gada izglītības un apmācības pārskatu, un ESAO 2017. gada ziņojumu *Starting Strong V: Key indicators on early childhood education and care*;
- (2) CARE (2016. gads), Eiropas agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes mācību programmas kvalitātes analīze un ietekmes pārskats, politikas ieteikumi attiecībā uz kvalitāti. Šis Eiropas daudznozaru pētniecības projekts sniedza secinājumus un ieteikumus par mācību programmu, kvalitāti, labklājību, ietekmi, piekļuvi, finansējumu un pārvaldību, kā arī speciālistu nozīmi;
- (3) EENEE (2017. gads) “Agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes ieguvumi un nosacījumi to saņemšanai”. Šajā ziņojumā ir ierosināti dažādi noteicošo faktoru veidi, kas var ietekmēt to, vai šie iespējamie ieguvumi var īstenoties;
- (4) NESET (2017. gads) “Pašreizējā situācija attiecībā uz valstu agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes kvalitātes sistēmām vai līdzvērtīgiem stratēģiskiem politikas dokumentiem, kas piemērojami agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes kvalitātei ES dalībvalstīs”.
- (5) Komisijas dienestu darba dokuments par ieteikuma attiecībā uz ieguldījumu bērnos īstenošanu<sup>40</sup>, kas publicēts kopā ar Eiropas sociālo tiesību pīlāru.

Arī Ieguldījuma bērnos Eiropas platforma (EPIC) piedāvā uz pierādījumiem pamatotu labu praksi Komisijas Ieteikuma par ieguldījumu bērnos īstenošanai un atjauninātus valstu profilus par ES bērnu un ģimenes politiku.

- **Ietekmes novērtējums**

Ņemot vērā to, ka ierosinātie pasākumi papildina dalībvalstu iniciatīvas, ka šie pasākumi ir brīvprātīgi, un ņemot vērā prognozēto ietekmi, ietekmes novērtējums nav veikts. Informācija

<sup>39</sup> Eiropas Komisijas 2018. gada ziņojums “Agrīnās bērnības izglītības un aprūpes kvalitātes uzraudzība — 2014. gada APIA kvalitātes sistēmas priekšlikuma papildinājums ar rādītājiem” (*Monitoring the Quality of Early Childhood Education and Care — Complementing the 2014 ECEC Quality Framework proposal with indicators*), <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/825252b4-3ec6-11e8-b5fe-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-69837044>.

<sup>40</sup> Komisijas dienestu darba dokuments (2017. gads) par 2013. gada ieteikuma “Ieguldījums bērnos: nabadzības apburtā loka pārraušana” novērtējumu, COM (2017) 258; skat. arī: Komisijas 2013. gada 20. februāra Ieteikums “Ieguldījums bērnos: nabadzības apburtā loka pārraušana” (2013/112/ES) OV L 59, 2.3.2013.

priekšlikuma izstrādē drīzāk tika gūta no iepriekš veiktiem pētījumiem, apspriedēm ar dalībvalstīm un apspriedēm ar ieinteresētajām personām.

- **Normatīvā atbilstība un vienkāršošana**

Nepiemēro.

- **Pamattiesības**

Šajā ieteikumā ir ievērotas pamattiesības un Eiropas Savienības Pamattiesību hartā atzītie principi, ietverot tiesības uz izglītību, cieņu pret kultūras, reliģiju un valodu daudzveidību un nediskrimināciju. Jo īpaši šajā ieteikumā ir sekmētas bērnu tiesības, kā noteikts 24. pantā, un ņemta vērā ANO Bērnu tiesību konvencija un jo īpaši tās 29. panta 1. punkta c) apakšpunkts, kurā norādīts, ka bērnu izglītošanas mērķi ir ieaudzināt cieņu pret vecākiem, pret savu kultūras identitāti, valodu un vērtībām, pret tās valsts nacionālajām vērtībām, kurā bērns dzīvo, un pret viņa izcelsmes valsts nacionālajām vērtībām, kā arī pret citām kultūrām<sup>41</sup>. Šis ieteikums ir jāīsteno saskaņā ar minētajām tiesībām un principiem.

#### **4. IETEKME UZ BUDŽETU**

Šajā ieteikumā ierosinātie pasākumi, kuriem ir ietekme uz budžetu, tiks atbalstīti, izmantojot esošos programmas *Erasmus+* līdzekļus un, iespējams, programmas “Apvārsnis 2020” vai Eiropas strukturālo un investīciju fondu līdzekļus, ja šādu atbalstu paredz attiecīgo pamataktu noteikumi. Šī iniciatīva nekādā veidā neietekmē sarunas par nākamo daudzgadu finanšu shēmu un turpmākajām programmām.

Papildu resursi no ES budžeta nav nepieciešami.

#### **5. CITI ELEMENTI**

- **Īstenošanas plāni un uzraudzības, novērtēšanas un ziņošanas kārtība**

Pasākumu attīstība tiks izskatīta sanāksmēs, ko organizē jaunizveidotā “Izglītības un apmācības 2020” darba grupa agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes jautājumos, kas nodrošinās savstarpējas mācīšanās un labas prakses apmaiņas platformu.

Eiropas pusgads joprojām būs būtisks instruments, lai uzraudzītu kvalitatīvu agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes pakalpojumu nodrošināšanu, arī attiecībā uz Barselonas mērķi<sup>42</sup>, un tiks sniegti turpmāki norādījumi dalībvalstīm, tostarp vajadzības gadījumā izmantojot konkrētai valstij adresētus ieteikumus.

Par iespējamo jauna kritērija ieviešanu attiecībā uz agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes pakalpojumu nodrošināšanu tiks papildus apspriests diskusijās ar dalībvalstīm. Tas var ietvert iespējamu Barselonas mērķa pārskatīšanu formālās bērnu aprūpes nodrošināšanas jomā, iespējamo salīdzinošo novērtēšanu saistībā ar Eiropas pusgadu, kā arī kritērija pārskatīšanu, kas noteikts stratēģiskajā sistēmā Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā (Izglītība un apmācība 2020)<sup>43</sup>.

Komisija ziņos Padomei par ieteikuma īstenošanas gaitu saskaņā ar stratēģiskas sistēmas sadarbībai izglītības un apmācības jomā ziņošanas kārtību.

<sup>41</sup> ANO (1989. gads), Bērnu tiesību konvencija, kas pieņemta 1989. gada 20. novembrī.

<sup>42</sup> Prezidentūras secinājumi, Eiropadomes sanāksme Barselonā, 2002. gada 15.–16. marts, SN 100/1/02 REV 1, [http://ec.europa.eu/invest-in-research/pdf/download\\_en/barcelona\\_european\\_council.pdf](http://ec.europa.eu/invest-in-research/pdf/download_en/barcelona_european_council.pdf).

<sup>43</sup> Padomes un Komisijas 2015. gada kopīgais ziņojums par stratēģiskas sistēmas Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā (ET 2020) īstenošanu — *Jaunas prioritātes Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā*, [2015/C 417/04](https://ec.europa.eu/euipo/sites/default/files/2015/C417/04).

- **Skaidrojošie dokumenti (attiecībā uz direktīvām)**

Nepiemēro.

- **Konkrētu priekšlikuma noteikumu sīks skaidrojums**

### **Dalībvalstu noteikumi**

Priekšlikumā ir ieteikts dalībvalstīm uzlabot piekļuvi agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes pakalpojumiem un šo pakalpojumu kvalitāti. Priekšlikuma pielikumā izklāstīta ES agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes kvalitātes sistēma.

Priekšlikumā ir pausts aicinājums dalībvalstīm novērst galvenās problēmas valstu agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes nozarēs, un tajā ir ietverti politikas varianti, kuriem ir šādi mērķi:

- nodrošināt, lai agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes pakalpojumi būtu pieejami, pieņemami cenas ziņā un iekļaujoši;
- atbalstīt personāla kvalifikācijas celšanu atkarībā no esošajiem profesionālās kvalifikācijas līmeņiem un darba apstākļiem;
- uzlabot pirmsskolas mācību programmu izveidi, lai tās varētu apmierināt bērnu labjutības un izglītības vajadzības;
- veicināt pakalpojumu pārredzamu uzraudzību un novērtēšanu visos pārvaldības līmeņos;
- nodrošināt pakalpojumu sniegšanai atbilstīgu finansējumu un tiesisko regulējumu, ietverot piemērotu valsts un reģionālo agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes kvalitātes sistēmu izveidi un uzturēšanu.

### **Komisijas noteikumi**

Šajā ieteikumā ir ierosināts atzinīgi vērtēt turpmāk minētos Komisijas nodomus:

- veicināt pieredzes un labas prakses apmaiņu starp dalībvalstīm saistībā ar stratēģisko sistēmu sadarbībai izglītības un apmācības jomā (*Izglītība un apmācība 2020 - ET 2020*);
- rast Eiropas Savienības finansējumu, lai atbalstītu pakalpojumu pieejamības un kvalitātes uzlabojumus, jo īpaši izmantojot programmu *Erasmus+* un Eiropas strukturālos un investīciju fondus;
- pēc apspriešanās ar dalībvalstīm ierosināt pārskatīt Izglītības un apmācības 2020. gadam kritēriju, Barselonas mērķus, kā arī agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes iespējamo salīdzinošo novērtēšanu Eiropas pusgada un sociālo tiesību pīlāra īstenošanas kontekstā.

Priekšlikums

**PADOMES IETEIKUMS**

**par kvalitatīvām agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes sistēmām**

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 165. pantu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

tā kā:

- (1) Eiropas sociālo tiesību pīlāra<sup>44</sup> 11. princips paredz, ka bērniem ir tiesības uz kvalitatīvu agrīno pirmsskolas izglītību un aprūpi par pieņemamu cenu. Tas ir saskaņā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartu<sup>45</sup>, kurā izglītība atzīta par vienu no tiesībām, un ar Apvienoto Nāciju Organizācijas ilgtspējīgas attīstības mērķi Nr. 4.2<sup>46</sup>, kas paredz, ka līdz 2030. gadam visām meitenēm un zēniem agrīnā pirmsskolas vecumā jābūt pieejamai kvalitatīvai attīstībai, aprūpei un agrīnai pirmsskolas izglītībai.
- (2) Eiropas Komisija savā paziņojumā “Eiropas identitātes stiprināšana ar izglītību un kultūru”<sup>47</sup> izklāsta redzējumu par Eiropas izglītības telpu, atzīstot agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes nozīmi stabila pamata nodrošināšanā turpmākām mācībām skolā un visu mūžu. Padomes secinājumā par skolu attīstību un izcilu mācīšanu<sup>48</sup> un Komisijas priekšlikumā<sup>49</sup> Padomes ieteikumam par galvenajām kompetencēm mūžizglītībā ir vairākkārt uzsvēta tā izšķirīgā nozīme, kāda agrīnajai pirmsskolas izglītībai un aprūpei var būt visu bērnu mācīšanās, viņu labjutības un attīstības veicināšanā.
- (3) Gan politikas veidotāji, gan pētnieki atzīst, ka tieši agrīnajā bērnībā<sup>50</sup> bērni veido pamatu un spējas mācīties visa mūža garumā. Mācīšanās ir pakāpenisks process; stabila pamata izveide agrīnā bērnībā ir vienlīdz būtisks priekšnoteikums gan augstāka līmeņa kompetenču attīstībai un izglītības panākumiem, gan bērnu veselībai un labjutībai. Tāpēc agrīno pirmsskolas izglītību un aprūpi jāuzskata par izglītības un apmācības sistēmu pamatu, un tai jābūt izglītības nepārtrauktības neatņemamai sastāvdaļai.
- (4) Dalība agrīnajā pirmsskolas izglītībā un aprūpē nodrošina ieguvumus visiem bērniem un jo īpaši bērniem, kuri ir nelabvēlīgā situācijā. Dalība agrīnajā pirmsskolas izglītībā

---

<sup>44</sup> Eiropas Savienības Padome (2017. gads), Iestāžu kopīgā proklamācija, ar ko apstiprina Eiropas sociālo tiesību pīlāru

<http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13129-2017-INIT/lv/pdf>

<sup>45</sup> Eiropas Savienības Pamattiesību harta, [2012/C 326/02](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A2012C0326%2F02).

<sup>46</sup> Ilgtspējīgas attīstības mērķis Nr. 4, [UN SDG 4.2](https://sdgs.un.org/goals/goal4).

<sup>47</sup> Komisijas 2017. gada paziņojums “Eiropas identitātes stiprināšana ar izglītību un kultūru — Eiropas Komisijas ieguldījums vadītāju 2017. gada 17. novembra sanāsmē Ģēteborgā, [COM\(2017\)673 final](https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/COM(2017)673_final).

<sup>48</sup> Padomes secinājumi par skolu attīstību un izcilu mācīšanu, [2017/C 421/03](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A2017C421%2F03).

<sup>49</sup> Eiropas Komisijas 2018. gada priekšlikums Padomes ieteikumam par galvenajām kompetencēm mūžizglītībā, [COM\(2018\)24](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A2018024).

<sup>50</sup> “Agrīnā bērnība” ir posms no dzimšanas līdz, visbiežāk, 6 gadu vecumam, kas atbilst izglītības līmenim *ISCED* 0.

un aprūpē palīdz novērst prasmju atšķirību agrīnu veidošanos, un tādējādi tā ir būtisks rīks cīņā pret nevienlīdzību un izglītības nepietiekamību. Agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes nodrošināšanai ir jābūt integrēta, uz bērnu tiesībām pamatota politikas pasākumu kopuma sastāvdaļai, lai uzlabotu bērnu izglītības rezultātus un pārrautu paaudžu nabadzības apburto loku. Nodrošināšanas uzlabošana tādējādi palīdz izpildīt apņemšanos, kas pausta Komisijas ieteikumā “Ieguldījums bērnos: nabadzības apburtā loka pārraušana”<sup>51</sup> un Padomes 2013. gada Ieteikumā par efektīviem romu integrācijas pasākumiem dalībvalstīs<sup>52</sup>.

- (5) Līdzdalība agrīnā pirmsskolas izglītībā un aprūpē sniedz daudzus ieguvumus<sup>53</sup> gan atsevišķām personām, gan sabiedrībai kopumā — no uzlabotas izglītības apguves un labākiem panākumiem darba tirgū līdz mazākam sociālās un izglītības intervences pasākumu skaitam un vairāk saliedētai un iekļaujošai sabiedrībai. Saskaņā ar programmas *PISA* datiem labāki rezultāti matemātikā 15 gadu vecuma grupā bija tiem bērniem, kuri bija apmeklējuši agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes iestādes ilgāk nekā gadu<sup>54</sup>. Ir arī noskaidrots, ka dalība kvalitatīvā agrīnā pirmsskolas izglītībā un aprūpē ir nozīmīgs faktors, lai novērstu mācību priekšlaicīgu pārtraukšanu<sup>55</sup>.
- (6) Sākot no izglītības pašiem agrīnākajiem posmiem, tai ir būtisks uzdevums nodrošināt, lai tiktu apgūta līdzaspastāvēšana nevienlīdzīgā sabiedrībā. Šie pakalpojumi dažādos veidos var stiprināt sociālo kohēziju un iekļaušanu. Tie var kalpot kā ģimeņu tikšanās vieta. Tie var veicināt bērnu valodu kompetenču attīstību gan valodā, kuru izmanto šā pakalpojuma sniegšanai, gan viņu dzimtajā valodā. Ar sociālu un emocionālu mācīšanos agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes pieredze var dot bērniem iespēju attīstīt empātijas spējas, kā arī apgūt zināšanas par savām tiesībām, vienlīdzību, iecietību un daudzveidību.
- (7) Raugoties no ieguldījumu un atdeves aspekta visos izglītības posmos, vislielākā atdeve rodas no ieguldījuma agrīnā pirmsskolas izglītībā, jo īpaši bērniem, kuri ir nelabvēlīgā situācijā<sup>56</sup>. Izdevumi par agrīno pirmsskolas izglītību un aprūpi ir savlaicīgi veikts ieguldījums cilvēkkapitālā, un šim ieguldījumam ir liela atdeve.
- (8) Turklāt pieejamības, piekļuves iespēju un pieņemamas cenas nodrošināšana attiecībā uz kvalitatīvām bērnu aprūpes iestādēm ir būtisks faktors, kas ļauj sievietēm un arī vīriešiem, kam ir aprūpes pienākumi, piedalīties darba tirgū, kā tas atzīts 2002. gada Eiropadomes sanāksmē Barselonā, Eiropas Dzimumu līdztiesības paktā<sup>57</sup> un Komisijas 2017. gada 26. aprīlī pieņemtajā paziņojumā par darba un privātās dzīves

<sup>51</sup> Komisijas 2013. gada 20. februāra Ieteikums “Ieguldījums bērnos: nabadzības apburtā loka pārraušana” (2013/112/ES) OV L 59, 2.3.2013.

<sup>52</sup> Padomes (EPSCO) 2013. gada 9. decembra Ieteikums par efektīviem romu integrācijas pasākumiem dalībvalstīs.

<sup>53</sup> *Vandenbroeck M.* un citi (2017. gads), “Agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes ieguvumi un nosacījumi to saņemšanai”, Eiropas Izglītības ekonomikas ekspertu tīkla ziņojums <http://www.eence.de/eenceHome/EENEE/Analytical-Reports.html>.

<sup>54</sup> ESAO (2016. gads), *Education at a Glance*, <http://www.oecd.org/education/education-at-a-glance-19991487.htm>.

<sup>55</sup> Eiropas Komisijas 2014. gada pētījums par agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes efektīvu izmantošanu priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas novēršanā, <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/7548dd37-c626-4e2d-bd70-625edf707adc/language-en>.

<sup>56</sup> *Heckman J.J.* un *Mosso S.* (2014. gads), *The Economics of Human Development and Social Mobility. Annual Reviews of Economics* 6. sējums, 689.–733. lpp.

<sup>57</sup> Padomes 2011. gada 7. marta secinājumi par Eiropas Dzimumu līdztiesības paktu (2011.–2020. gads), [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52011XG0525\(01\)&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52011XG0525(01)&from=EN).

līdzsvaru<sup>58</sup>. Sieviešu nodarbinātība tieši sekmē mājsaimniecību sociālās un ekonomiskās situācijas uzlabošanu un ekonomikas izaugsmi.

- (9) Līdzekļu ieguldīšana agrīnā pirmsskolas izglītībā un aprūpē ir labs ieguldījums vienīgi tad, ja šie pakalpojumi ir kvalitatīvi, pieejami, pieņemami cenas ziņā un iekļaujoši. Dati liecina, ka ieguvumus nodrošina tikai kvalitatīvi agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes pakalpojumi; nekvalitatīvi pakalpojumi ļoti nelabvēlīgi ietekmē bērnus un sabiedrību kopumā<sup>59</sup>. Politikas pasākumos un reformās ir jādod priekšroka kvalitātes apsvērumiem.
- (10) Kopumā dalībvalstīs agrīnā pirmsskolas izglītībā un aprūpē izlieto daudz mazāk līdzekļu nekā pamatizglītībā. Ziņojumā, kurā izvērtēta Barselonas mērķu īstenošana<sup>60</sup>, ir konstatēts, ka pašreiz nodrošinātais vietu skaits agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes pakalpojumu saņemšanai ir nepietiekams un pieprasījums pārsniedz piedāvājumu gandrīz visās valstīs. Ir konstatēts, ka pieejamības, piekļuves un pieņemamas cenas nodrošināšanas trūkums ir viens no galvenajiem šķēršļiem šo pakalpojumu izmantošanai<sup>61</sup>.
- (11) Eiropas Parlaments 2017. gada 14. septembra rezolūcijā par jauno Prasmju programmu Eiropai<sup>62</sup> aicina dalībvalstis uzlabot agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes kvalitāti un paplašināt tai piekļuvi, kā arī novērst to, ka trūkst pietiekamas infrastruktūras, kas piedāvātu kvalitatīvu un pieejamu bērnu aprūpi visām ienākumu grupām, turklāt apsvērt iespēju piešķirt bezmaksas piekļuvi attiecībā uz ģimenēm, kuras dzīvo nabadzībā un sociālajā atstumtībā.
- (12) Agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes pakalpojumiem ir jābūt uz bērnu orientētiem pakalpojumiem; vislabākos mācību rezultātus bērni sasniedz vidē, kura pamatojas uz bērnu līdzdalību un ieinteresētību mācībās. Pedagogi un bērni savā starpā bieži apmainās ar informāciju par mācību organizēšanu, kā arī darbību un objektu izvēli. Pakalpojumiem jābūt tādiem, kas piedāvā drošu, audzinošu un atbalstošu vidi un nodrošina sociālo, kultūras un fizisko telpu, kurā bērniem būtu plašas iespējas sava potenciāla attīstīšanai. Vislabāk šo pakalpojumu nodrošināšana ir izstrādāta tad, ja tā pamatojas uz pamatpieņēmumu, ka izglītība un aprūpe ir nedalāmas.
- (13) Valsts, reģionālā vai vietējā līmeņa noteikumos norādītajā kontekstā ģimenes būtu jāiesaista visos savu bērnu izglītības un aprūpes aspektos. Ģimene ir pirmā un vissvarīgākā vieta, kur bērniem augt un attīstīties, un vecāki un aizbildņi ir atbildīgi par katra bērna labjutību, veselību un attīstību. Agrīnās pirmsskolas izglītības un

<sup>58</sup> Komisijas 2017. gada paziņojums "Iniciatīva strādājošo vecāku un aprūpētāju darba un privātās dzīves līdzsvara atbalstam", [COM\(2017\) 252 final](#).

<sup>59</sup> Melhuish E. un citi; (2015. gads). *A Review of Research on the Effects of Early Childhood Education and Care on Child Development*. CARE projekta ziņojums, <http://ecec-care.org/>.

<sup>60</sup> Komisijas Ziņojums par mazu bērnu aprūpes pakalpojumu attīstību, lai palielinātu sieviešu līdzdalību darba tirgū, līdzsvarotu darba un privāto dzīvi strādājošiem vecākiem un panāktu ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi Eiropā ("Barselonas mērķi"), COM(2018) 273 final; <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2018/LV/COM-2018-273-F1-LV-MAIN-PART-1.PDF>.

<sup>61</sup> ESAO (2017. gads), *Starting Strong 2017: ESAO galvenie rādītāji par agrīno pirmsskolas izglītību un aprūpi* <http://dx.doi.org/10.1787/9789264276116-en>; un Padomes 2013. gada ieteikums par efektīviem romu integrācijas pasākumiem dalībvalstīs [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013H1224\(01\)&from=en](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013H1224(01)&from=en); un Eurofound (2015. gads) *Early childhood Care: Accessibility and quality of services* ("Agrīnā pirmsskolas aprūpe: pakalpojumu pieejamība un kvalitāte"), [https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef\\_publication/field\\_ef\\_document/ef1512en.pdf](https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_publication/field_ef_document/ef1512en.pdf).

<sup>62</sup> Eiropas Parlamenta 2017. gada 14. septembra rezolūcija par jauno Prasmju programmu Eiropai (2017/2002(INI)) P8\_TA-PROV(2017)0360

aprūpes pakalpojumi ir ideāla iespēja izveidot integrētu pieeju, jo agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes procesā veidojas pirmie personiskie kontakti ar vecākiem. Vecākiem, kuri saskaras ar problēmām, varētu piedāvāt konsultāciju pakalpojumus, kurus tiem sniegtu mājas vizītēs. Lai ģimeņu iesaistīšanās patiešām īstenotos, agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes pakalpojumi būtu jāizstrādā sadarbībā ar ģimenēm, un tiem būtu jāpamatojas uz uzticēšanos un savstarpēju cieņu<sup>63</sup>.

- (14) Dalība agrīnā pirmsskolas izglītībā un aprūpē var būt efektīvs līdzeklis, lai vienlīdzību izglītības jomā nodrošinātu bērniem, kuri ir nelabvēlīgā situācijā, piemēram, dažiem migrantu vai etnisko minoritāšu (piemēram, romu) un bēgļu bērniem, bērniem ar īpašām vajadzībām vai invaliditāti, bērniem, kas ir alternatīvā aprūpē, un ielu bērniem, apcietināto vecāku bērniem, kā arī bērniem mājsaimniecībās, kas ir īpaši pakļautas nabadzības vai sociālās atstumtības riskam, piemēram, viena vecāka mājsaimniecībās vai lielās mājsaimniecībās. Bēgļu bērniem viņu neaizsargātās situācijas dēļ ir vajadzīgs pastiprināts atbalsts. Nabadzība, fiziski un emocionāli negatīvie faktori, traumas un valodas prasmju trūkums var mazināt šo bērnu turpmākās izglītības izredzes un traucēt viņu integrācijai jaunā sabiedrībā. Dalība agrīnā pirmsskolas izglītībā un aprūpē var palīdzēt mazināt šos riska faktorus.
- (15) Iekļaujošas agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes nodrošināšana var sekmēt to, lai tiktu izpildīta dalībvalstu apņemšanās, kas pausta ANO Konvencijā par bērna tiesībām<sup>64</sup> un Konvencijā par personu ar invaliditāti tiesībām<sup>65</sup>, ko parakstījušas visas dalībvalstis.
- (16) Priekšlikums par kvalitātes sistēmas pamatprincipiem<sup>66</sup>, kas tika publicēts 2014. gadā, bija Eiropas 25 valstu ekspertu pirmais paziņojums par kvalitāti agrīnā pirmsskolas izglītībā un aprūpē. Paziņojumu pamatā ir šādas piecas dimensijas: piekļuve; darbaspēks; mācību programma; uzraudzība un novērtēšana; un pārvaldība un finansēšana. Kopumā ir publicēti desmit paziņojumi par agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes nodrošināšanas kvalitātes stiprināšanu. Šo dokumentu vairākās valstīs izplatīja vietējās ieinteresētās personas, kas iesaistītas politikas propagandēšanā, pētniecībā un apmācības iniciatīvās. Šajās valstīs kvalitātes sistēmas projekts bija kā spēcīgs izmaiņu katalizators, sekmējot politikas apspriešanas procesus, kas stiprināja esošās reformas iespējas.
- (17) Kvalitātes sistēmas visas piecas dimensijas ir būtiskas, lai garantētu kvalitatīvus pakalpojumus. Jo īpaši agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes speciālistu darbam ir

---

<sup>63</sup> *A Children in Europe policy paper* (2008. gads), *Young children and their services: developing a European approach*, [http://www.edizionijunior.com/public/INSERTI/CiE%20Policy%20Paper\\_april%202008\\_INGLESE.pdf](http://www.edizionijunior.com/public/INSERTI/CiE%20Policy%20Paper_april%202008_INGLESE.pdf).

<sup>64</sup> Konvencija par bērna tiesībām (1989. gads), <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CRC.aspx>.

<sup>65</sup> Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencija par personu ar invaliditāti tiesībām (2006. gads), [United Nations Convention on the Rights of Persons with Disabilities](http://www.unhcr.org/refugees/refugees/4d496066.html).

<sup>66</sup> Agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes (ECEC) tematiskā darba grupa (2014. gads), Priekšlikums par agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes kvalitātes sistēmas galvenajiem principiem, Agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes darba grupas ziņojums Eiropas Komisijas pārraudzībā, [http://ec.europa.eu/assets/eac/education/policy/strategic-framework/archive/documents/ecec-quality-framework\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/assets/eac/education/policy/strategic-framework/archive/documents/ecec-quality-framework_en.pdf).

ilgstoša ietekme bērnu dzīvē. Tomēr vairākās valstīs šīs profesijas pievilcīgums un statuss ir diezgan zems<sup>67</sup>.

- (18) Lai izpildītu savus profesionālos uzdevumus bērnu un viņu ģimeņu atbalstīšanā, agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes personālam ir nepieciešamas kompleksas zināšanas, prasmes un kompetences, kā arī dziļa sapratne par bērna attīstību. Personāla kvalifikācijas celšana ir noteicošs faktors, jo augstāka līmeņa sagatavotība ir pozitīvi savstarpēji saistīta ar labākas kvalitātes pakalpojumu, kvalitatīvāku personāla un bērnu mijiedarbību un tādējādi ar labākiem bērnu attīstības rezultātiem<sup>68</sup>.
- (19) Daudzi pakalpojumu sniedzēji strādā kopā ar palīgiem, kuru galvenais uzdevums ir atbalstīt pedagogus, strādājot tieši ar bērniem un ģimenēm. Parasti viņu profesionālā kvalifikācija ir zemāka nekā pedagogu kvalifikācija, un vairākās valstīs pedagogu palīgiem nav noteiktu kvalifikācijas prasību. Tāpēc ir jāceļ personāla, tostarp palīgu, profesionalizācijas līmenis<sup>69</sup>. Profesionālās izaugsmes turpināšana ir palīgu kompetenču palielināšanas neatņemama sastāvdaļa.
- (20) Kvalitātes sistēma vai līdzvērtīgs dokuments var būt lietderīgs agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes pārvaldības elements. Saskaņā ar ekspertu atzinumu un nesen veiktu politikas pārskatu<sup>70</sup> vairāk visaptveroša un konsekventa pieeja attiecībā uz reformām tiek īstenota valstīs, kuras izstrādā un ievieš kvalitātes sistēmas.
- (21) Dalībvalstis ir noteikušas kritērijus un mērķus bērnu dalībai agrīnā pirmsskolas izglītībā un aprūpē. Attiecībā uz oficiālās bērnu aprūpes nodrošināšanu Eiropadomes 2002. gada sanāsmē Barselonā noteiktie mērķi<sup>71</sup> paredzēja, ka līdz 2010. gadam piekļuve šādai aprūpei Savienībā būtu jānodrošina vismaz 90 % bērnu no trīs gadiem līdz obligātajam skolas vecumam un vismaz 33 % bērnu, kas jaunāki par 3 gadiem. Šie mērķi tika no jauna apstiprināti Eiropas Dzimumu līdztiesības paktā (2011.–2020. gads). Komisijas ziņojumā par Barcelonas mērķiem ir sniegta sīki izstrādāta analīze par virzību uz šo kritēriju izpildi<sup>72</sup>. Stratēģiskās sistēmas Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā<sup>73</sup> noteiktais kritērijs paredz 95 % bērnu no četriem gadiem līdz pamatzglītības uzsākšanas vecumam piedalīšanos.

<sup>67</sup> Eurofound (2015. gads), Agrīnā pirmsskolas aprūpe: darba apstākļi, apmācība un kvalitāte — sistēmisks pārskats <https://www.eurofound.europa.eu/de/publications/report/2015/working-conditions-social-policies/early-childhood-care-working-conditions-training-and-quality-of-services-a-systematic-review>.

<sup>68</sup> Eiropas Komisija (2011. gads), *CoRe: Competence Requirements in Early Childhood Education and Care* ("Kompetences prasības agrīnajā pirmsskolas izglītībā un aprūpē"), <https://download.ei-ie.org/Docs/WebDepot/CoReResearchDocuments2011.pdf>.

<sup>69</sup> Peeters J., Sharma J., Budginaitė I. (2016. gads), "Bērnu aprūpes palīgu kvalifikācijas celšana agrīnā pirmsskolas izglītībā un aprūpē (ECEC): kvalifikācijas iegūšanas iespējas", *NESET II* ziņojums, <http://www.earlychildhoodworkforce.org/node/228>.

<sup>70</sup> Lazzari A. (2017. gads), "Pašreizējā situācija attiecībā uz valstu agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes kvalitātes sistēmām vai līdzvērtīgiem stratēģiskiem politikas dokumentiem, kas piemērojami agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes kvalitātei ES dalībvalstīs", *NESET II* ziņojums.

<sup>71</sup> Prezidentūras secinājumi, Eiropadomes sanāksme Barselonā, 2002. gada 15.–16. marts, SN 100/1/02 REV 1. [http://ec.europa.eu/invest-in-research/pdf/download\\_en/barcelona\\_european\\_council.pdf](http://ec.europa.eu/invest-in-research/pdf/download_en/barcelona_european_council.pdf)

<sup>72</sup> Komisijas Ziņojums par mazu bērnu aprūpes pakalpojumu attīstību, lai palielinātu sieviešu līdzdalību darba tirgū, līdzsvarotu darba un privāto dzīvi strādājošiem vecākiem un panāktu ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi Eiropā ("Barcelonas mērķi"), COM(2018) 273 final; <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2018/LV/COM-2018-273-F1-LV-MAIN-PART-1.PDF>.

<sup>73</sup> Padomes un Komisijas 2015. gada kopīgais ziņojums par stratēģiskas sistēmas Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā (ET 2020) īstenošanu — *Jaunas prioritātes Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā*, 2015/C 417/04.



- (22) Agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes pakalpojumu pieejamības uzlabošanā dalībvalstīs pēdējos gados ir panākušas labu vispārējo attīstību. "Izglītības un apmācības 2020" (ET 2020) kritērijs un Barselonas mērķis attiecībā uz bērniem, kas jaunāki par 3 gadiem, ir sasniegts. Barselonas mērķis attiecībā uz bērniem no 3 gadiem līdz obligātajam skolas vecumam vēl nav sasniegts, neskatoties uz attīstību, kas panākta kopš 2011. gada. 2016. gadā šajā vecuma grupā 86,3 % bērnu piedalījās agrīnā pirmsskolas izglītībā un aprūpē. Tomēr šie vidējie rādītāji nesniedz priekšstatu par būtiskām atšķirībām dalībvalstu, reģionu un sociālo grupu starpā<sup>74</sup>. Jāveic turpmāki pasākumi, lai nodrošinātu, ka visiem bērniem ir pieejama kvalitatīva agrīnā pirmsskolas izglītība un aprūpe jau tad, kad vecāki to pieprasa. Jo īpaši ir jāveic konkrēti pasākumi, lai kvalitatīva agrīnā pirmsskolas izglītība būtu plašāk pieejama bērniem, kas ir nelabvēlīgā situācijā<sup>75</sup>.
- (23) Šā ieteikuma mērķis ir izveidot kopīgu izpratni par to, kas ir kvalitāte agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes sistēmā. Tajā ir izklāstīti iespējamie pasākumi, kas valdībām jāapsver, ņemot vērā valsts konkrētos apstākļus. Šis ieteikums attiecas arī uz vecākiem, iestādēm un organizācijām, tajā skaitā sociālajiem partneriem un pilsoniskās sabiedrības organizācijām, kuru darbības mērķis ir uzlabot šo jomu.
- (24) Agrīnā pirmsskolas izglītība un aprūpe šā ieteikuma<sup>76</sup> izpratnē būtu jāsaprot kā jebkāda reglamentēta kārtība, kas nodrošina izglītību un aprūpi bērniem no dzimšanas līdz obligātās pamatizglītības uzsākšanas vecumam, neatkarīgi no veida, finansējuma, darba laika vai programmas satura, un tajā ietilpst dienas aprūpe aprūpes centrā un ģimenē; privāta un publiska finansējuma nodrošināšana; pirmsskolas un agrīnās pirmsskolas izglītības nodrošināšana.
- (25) Šajā ieteikumā pilnībā ir ievēroti subsidiaritātes un proporcionālītātes principi.

IESAKA DALĪBVALSTĪM VEIKT ŠĀDUS PASĀKUMUS.

*Atbilstoši valstu un Eiropas tiesību aktiem, pieejamiem resursiem, apstākļiem valstīs un ciešā sadarbībā ar visām attiecīgajām ieinteresētajām personām:*

1. Uzlabot piekļuvi kvalitatīvām agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes sistēmām saskaņā ar paziņojumiem, kas ietverti šā ieteikuma pielikumā sniegtajā "Agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes kvalitātes sistēmā", un atbilstīgi Eiropas sociālo tiesību pīlāra 11. principam.
2. Vērst darbību uz to, lai nodrošinātu, ka agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes pakalpojumi ir pieejami, pieņemami cenas ziņā un iekļaujoši. Apsveramie jautājumi varētu būt šādi:
  - (a) piedāvājuma un ģimeņu pieprasījuma analizēšana, lai agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes pakalpojumu piedāvājumu labāk pielāgotu ģimeņu vajadzībām, ņemot vērā vecāku izvēli;

<sup>74</sup> Komisijas Ziņojums par mazu bērnu aprūpes pakalpojumu attīstību, lai palielinātu sieviešu līdzdalību darba tirgū, līdzsvarotu darba un privāto dzīvi strādājošiem vecākiem un panāktu ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi Eiropā ("Barselonas mērķi"), COM(2018) 273 final; <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2018/LV/COM-2018-273-F1-LV-MAIN-PART-1.PDF>.

<sup>75</sup> Eiropas Komisija (2017. gads), [Izglītības un apmācības pārskats](#).

<sup>76</sup> ISCED 0.1 un ISCED 0.2.

- (b) visu to šķēršļu analizēšana un risināšana, ar ko ģimenes varētu saskarties, piemēram, izmaksas, ar nabadzību saistīti šķēršļi, ģeogrāfiskais novietojums, neelastīgs darba laiks, kultūras šķēršļi un valodas barjeras, diskriminācija, kā arī informācijas trūkums;
  - (c) kontaktu veidošana ar visām ģimenēm un jo īpaši ar ģimenēm, kas ir nelabvēlīgā situācijā, lai informētu tās par ieguvumiem, ko sniedz dalība agrīnā pirmsskolas izglītībā un aprūpē, un lai nostiprinātu uzticēšanos šiem pakalpojumiem;
  - (d) visiem bērniem pieejamas kvalitatīvas un cenas ziņā pieņemamas agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes nodrošināšana, ideālā gadījumā atbilstīgā pārvaldības līmenī īstenojot tiesības uz kvalitatīvu agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes vietu;
  - (e) iekļaujošu agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes pakalpojumu nodrošināšana visiem bērniem, ietverot bērnus, kam ir dažāda izcelsme, īpašas izglītības vajadzības vai invaliditāte, nepieļaujot segregāciju, un viņu dalības stimulēšana neatkarīgi no viņu vecāku vai aprūpētāju statusa darba tirgū;
  - (f) atbalsts visiem bērniem izglītības valodas apgūšanā, vienlaikus arī veicinot un novērtējot bērnu dzimtās valodas zināšanas.
3. Atbalstīt agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes personāla kvalifikācijas celšanu. Atkarībā no profesionālās kvalifikācijas un darba apstākļu esošā līmeņa veiksmīgos centienos var būt ietverti šādi pasākumi:
- (a) agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes speciālistu profesijas statusa paaugstināšana, izstrādājot profesionālos standartus, saskaņojot agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes pedagogu kvalifikācijas prasības, profesionālo statusu un karjeras izredzes ar sākumskolas skolotāju kvalifikācijas prasībām, profesionālo statusu un karjeras izredzēm un paredzot iespējas celt kvalifikāciju tiem darbiniekiem, kam ir zema kvalifikācija vai nav kvalifikācijas, un īpašas iespējas kvalificēt palīgus;
  - (b) sākotnējās izglītības un nepārtrauktas profesionālās attīstības uzlabošana, lai pilnībā ņemtu vērā labklājību, bērnu mācību un attīstības vajadzības, būtiskas sabiedrības attīstības tendences un bērnu tiesību pilnīgu izpratni;
  - (c) laika nodrošināšana personālam tādu profesionālu darbību veikšanai kā, piemēram, apsvēršana, plānošana, iesaistīšanās sadarbībā ar vecākiem un sadarbošanās ar citiem speciālistiem un kolēģiem;
  - (d) tādu personāla kompetenču apgūšanas veicināšana, kas atbilst dažādas izcelsmes bērnu un bērnu, kam ir īpašas izglītības vajadzības vai invaliditāte, individuālajām vajadzībām, personāla sagatavošana darbam ar dažādām grupām.
4. Uzlabot agrīnās bērnības mācību programmu izveidi, lai apmierinātu bērnu labjutības un izglītības vajadzības. Pieejas, kas sekmē mācību programmas izveidi un bērnu sociālās, emocionālās, mācību un valodu kompetences, var veidot šādi pasākumi:
- (a) līdzsvara nodrošināšana starp izglītības sociāliem un emocionāliem, labjutības un mācību aspektiem, atzīstot spēļu izmantošanas un saiknes ar dabu nozīmību, mūzikas, mākslas un fizisko aktivitāšu nozīmi;

- (b) empātijas, līdzjūtības un informētības sekmēšana attiecībā uz vienlīdzību un dažādību;
  - (c) agrīnas saskarsmes ar valodu un apguves iespēju piedāvāšana, izmantojot ar spēlēm saistītas aktivitātes; un bilingvālas agrīnās pirmsskolas programmas apsvēršana;
  - (d) norādījumu par vecumam piemērotu digitālo rīku izmantojumu un strauji augošām jaunām tehnoloģijām piedāvāšana pakalpojumu sniedzējiem;
  - (e) agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes turpmākas integrēšanas veicināšana izglītības nepārtrauktībā un agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes personāla un sākumskolas personāla sadarbības atbalstīšana, kā arī bērnu vienmērīgas pārejas uz sākumskolu sekmēšana.
5. Veicināt agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes pakalpojumu pārredzamu un saskaņotu uzraudzību un novērtēšanu visos līmeņos, ņemot vērā politikas attīstību. Efektīvas pieejas var veidot šādi pasākumi:
- (a) pašnovērtējuma rīku, aptaujas anketu, novērojumu pamatnostādņu izmantošana kvalitātes pārvaldībā sistēmas un pakalpojuma līmenī;
  - (b) atbilstīgu un vecumam piemērotu metožu izmantošana, lai veicinātu bērnu līdzdalību un ieklausītos bērnu viedokļos, bažās un idejās un ņemtu tās vērā novērtējuma procesā;
  - (c) tādu esošo rīku ieviešana, kas paredzēti, lai uzlabotu iekļautību agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes nodrošināšanā, piemēram, iekļaujošas agrīnās pirmsskolas izglītības mācību vides pašizvērtēšanas rīks, ko izstrādājusi Eiropas Speciālās un iekļaujošās izglītības aģentūra.
6. Tiek ties nodrošināt agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes pakalpojumu sniegšanai atbilstīgu finansējumu un tiesisko regulējumu. Apsveramie jautājumi varētu būt šādi:
- (a) ieguldījumu agrīnā pirmsskolas izglītībā un aprūpē paplašināšana, koncentrējot uzmanību uz pieejamību, kvalitāti un pieņemamību cenas ziņā, tostarp izmantojot Eiropas strukturālo un investīciju fondu piedāvātās finansēšanas iespējas;
  - (b) piemērotu valsts un reģionālo kvalitātes sistēmu izveidošana un uzturēšana;
  - (c) ģimenēm un bērniem paredzētu pakalpojumu turpmākas integrācijas veicināšana, integrējot tos galvenokārt ar sociālās un veselības aprūpes pakalpojumiem;
  - (d) stabilas bērnu aizsardzības/drošības politikas iekļaušana agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes sistēmā, lai palīdzētu aizsargāt bērnus pret visu veidu vardarbību.
7. ziņošana, izmantojot esošās sistēmas un rīkus, par pieredzi un progresu saistībā ar agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes sistēmu pieejamību un kvalitāti.

#### ATZINĪGI VĒRTĒ KOMISIJAS NODOMU:

8. Sekmēt pieredzes un labas prakses apmaiņu starp dalībvalstīm saistībā ar stratēģisko sistēmu sadarbībai izglītības un apmācības jomā un tās pēctecīgām shēmām, kā arī Sociālās aizsardzības komitejā.

9. Pamatojoties uz pieprasījumu, atbalstīt dalībvalstu sadarbību, organizējot savstarpēju mācīšanos un savstarpējas konsultācijas.
10. Atbalstīt kvalitatīvu iekļaujošas agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes pakalpojumu attīstību, piesaistot ES finansējumu, jo īpaši saskaņā ar *Erasmus+* programmu un Eiropas strukturālajiem un investīciju fondiem, tostarp *Interreg*, neierobežojot sarunas par nākamo daudzgadu finanšu shēmu.
11. Ierosināt atjauninātus Eiropas kritērijus vai mērķus par agrīno pirmsskolas izglītību un aprūpi, kuri paredzētu pakalpojumu nodrošināšanu saskaņā ar *ET 2020* kritēriju un Barselonas mērķiem, kas dalībvalstu apspriešanās procesa rezultātā, iespējams, būs pārskatīti.
12. Ziņot Padomei par ieteikuma turpmāko pasākumu izpildi saskaņā ar spēkā esošo sistēmu un rīku ziņošanas kārtību.

Briselē,

*Padomes vārdā*

*Priekšsēdētājs*